

EUROASIJSKÝ EXPRESS

NÁVRAT DO AFGHÁNISTÁNU

Je leden roku 2003 a já opět přelétávám nádherné hory mezi Pákistánem a Afghánistánem. Opouštím teplé, takřka jarní počasí, které vládne v Pákistánu a čeká mě afghánská zima. Odtud z výšky z malinkatého letadla vypadá vše idylicky. Zasněžení velikáni třetí vysokou k nebi, občas mám pocit, že o hory pod námi musí letadlo zavazet. Sluníčko oslňuje jak se odráží od sněhu a z hor pod námi vyzařuje neuvěřitelný klid. Jsem zvědavá, zda se něco od mé první

Kateřina STEJSKALOVÁ

návštěvy na jaře 2002 změnilo a jsem také trochu nervózní. Hned po přistání mě a mého kolegu Petra Sílhanka čeká nelehký úkol vyhledat v Kábulu zásilku humanitární pomoci z České republiky. Tak jako loni zde máme za úkol zajistit distribuci lékařského materiálu do afghánských nemocnic. Zásilka SČKCH, kterou přímo

do Kábulu dopravilo letadlo ministerstva obrany, však v Kábulu přistála již včera a teď je uskladněna na jedné ze základů mezinárodních jednotek ISAF. Také my jsme měli do Kábulu přiletět již včera, ale jsme v Asii a tady má pojem a chápání času trochu jiný význam než u nás doma v Evropě. Věci se zde jen velmi těžko plánují a skoro nic se nedá přesně načarovat. Letadla buď létají nebo nelétají, závisí to na počasí, lidech a hlavně na okolnostech.

Teď se však již blížím ke Kábulu a nalétáváme nad ohromnou náhorní plošinou a za chvíli již vidím nízké hlíněné domečky města pod námi. Prostory okolo letištní plochy jsou uklizené a ohřelé vraky letadel, které se zde vály loni, zmizely. A tak hladce přistáváme a začínáme se orientovat v novém prostředí.

Cestou z letiště se plížíme dopravní zácpou, která je pro Kábul poslední let tak typická, řidiči na sebe navzájem trobí, ignorují chodce a cyklisty, předjíždějí zleva či zprava a stejně větší doby stojíme na místě. Po chvíli mě do očí udeří první velká změna, po ulicích totiž chodí ženy nezahalené v tradiční burce. Je jich jenom pár a za dřívou většinou žen stále vlají modré burky. Niemě každý den potkám několik žen, které si schovávají pod šátkem pouze vlasy a obličej mají odhalený. Také místní tržiště se změnilo k nepoznání. Rozrostlo se do ohromné velikosti a stánky se přelily do okolních uliček a náměstíček. Tržiště je narvané k prasknutí a po ulicích se pohybuje pestrá mozaika národností. Potkáváme mongoloidní tváře a příslušníky horských kmenů, obyvatele Střední Asie i Iránu a občas zaslechnu mezi směsicí pro mě nesrozumitelných jazyků také ruštinu. Uličky tržiště jsou takřka neprůchodné, všichni se jen ztěžka prodírají davem. Jen nabízené zboží se

moc změnilo, obchodníci nabízejí pomeranče a malé plesnivě banány, zeleninu a ve speciální části se porcují maso, které pak hodiny a hodiny visí zavěšené na háčích u malinkatých pojízdných stánků. K vidění jsou také hromady bot a obléčení, většinou jen pohozené na kusu hadru na zemi na kraji uliček. Děla nám problémy najít část trhu, kde je možné směnít peníze, ale nakonec poznávám typické postavky, které posedávají u stolků plných peněz.

Bankovní transakce probíhá přímo na ulici za mohutného povzbuzení lidí, kteří nás mijejí. Misto milionů, které jsme za své dolary dostali loni dostáváme jen pár tisícovek, proběhla zde totiž měnová reforma a Afghánistán má své nové bankovky. Jelikož asi 80 lidí, kteří si nás během výměny peněz prohlíželi ví kolik přesně mám v batůžku peněz, snažíme se co nejrychleji opustit místo činu. Humanitární zásilku

SČKCH si vyzvedáváme druhý den na vojenské základně, jediný problém je získat povolení pro vjezd našich afghánských pomalovaných kamionů do prostoru spořádané a jako hodinky fungující vojenské základny. Na vrátnici nahlašujeme našich 6 afghánských pracovníků, kteří mají za úkol přeložit náklad. Po chvíli máme opravdu povolení, jenomže najednou je Afghánců 9. Šest lidí na práci, 2 řidiči a 1 šéf, řidiči práce nebudou nakládat a šéf pracovat nesmí, to by se před afghánskými nakladači shodil. Dost dlouho vysvětlujeme proč potřebujeme dostat na základnu 9 lidí, když jenom 6 z nich bude pracovat. Vojákům připadá logické, aby náklad nosili řidiči a ošetřují si to prý sami. To je zase neprůchodné pro Afghánce a tak dobrou hodinu visíme na místě a obě strany trvají na svém. Jenže jsme v Kábulu a tak je nakonec vše po afghánsku a našich 9 Afghánců se vítězoslavně směje a projíždí branou. 3 z nich pak sedí u kamionu a pokurují, zatímco 6 nosičů se klátí pod tíhou nákladu. Pak již máme náklad pod střechou a brzy na to se vydáváme do regionů zajistit distribuci do nemocnic. Konečně vyjždím z Kábulu a opět projíždím neuvěřitelně krásnou afghánskou přírodou. S pohádkovými horami však ostře kontrastují sedé

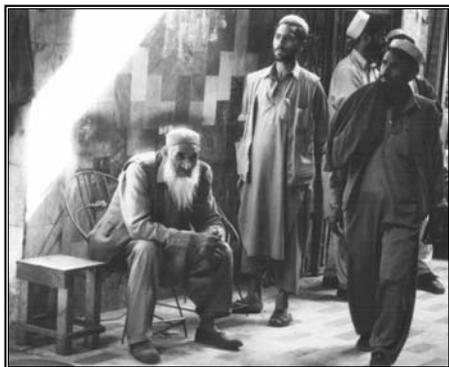
a velmi chudé vesničky, kterými projíždíme. Tady mimo Kábul se život nemění. Zničené vesnice, zamíňovaná pole a opět pouze zahalené ženy. Afghánský venkov se od Kábulu podstatně liší, atmosféra změny, kterou je možné vycítit v Kábulu se tu vytrácí v moři problémů a chudoby. Míříme do provincie Paktia u pákistánských hranic, jedná se o velmi nestabilní region, velmi často zde dochází k ozbrojeným incidentům. My však až na malou dopravní neohodu dojdeme do města Gardéz, hlavního města provincie, v pořádku. Na ulicích jsou pouze muži, ženu jsem zde nepotkala ani jednu, město vypadá předělné, všichni se koncentrují na centrálním náměstí, hloučky mužů postavují v ulicích a zvedávají po nás pokukují. V nemocnici nás vítají jako staré známé a ptají se proč jsme nepřišli o několik měsíců dříve. Pamatují si loňskou zásilku českých léků a nyní zvedávají okukují, co jsme přivezli tentokrát. A tak na prašném dvoře předvádíme naše postele a invalidní vozíky a mezitím se doktoři začínají přit mezi sebou na jaké oddělení dar použijí. Tuto nemocnici si velmi dobře pamatují z loňského roku, kdy zde nebyla zavedena tekoucí voda a tak se zvedával rozhlížím. Pysně mě informují o tom, že vodu již mají a provádějí mě nemocnici a ukazují

každý nový přístroj či postel. Změny jsou spíše kosmetické, ale natřené porodní sál vypadá hned mnohem čistěji. Problém je v tom, že zde uprostřed každého pokoje či sálu stojí ohromná benzinová kanna, která kdysi bílé zdi proměňuje v usmudlané a zapatlané stěny. Je zde nedostatek instrumentů a léků, ale přes všechno nemocnice funguje o trochu lépe než loni a v doktorech je opatrná naděje na lepší zítřky. Takto jsme navštívili ještě

další nemocnici ve městě Ghazni na jih od Kábulu. Město sice leží na hlavní spojnicí mezi Kábulem a Kandahárem, avšak cesta je stále velmi nebezpečná, díky občasným útokům či přepadům. Také se nedá mluvit moc o cestě, asfalt končí asi 20 kilometrů za Kábulem a pak se kodráme přes výmoly prašnou stezku. I v Ghazni nejsou žádné změny příliš patrné, do města uprostřed pouště dochází informace jen sporadicky a na životě zde se toho příliš moc nezměnilo. Po distribuci léků do nemocnic nás naši průvodci vyvážejí za město na prohlídku dvou krásných minaretů z 10. století. Bohužel nikdo dnes neví kdo a proč zde minarety postavil a našimi otázkami na historii minaretů jsou Afghánci dost překvapeni. Proste tady jsou a je to. Smířujeme se s tímto výkladem a sledujeme nádherný západ slunce nad sněhem pokrovanými horami na obzoru.

Náš další plán byl navštívit nemocnici v Kandaháru a Lashkargha, to se nám však nepodaří. Před několika dny v Kandaháru zaotčili na civilní autobus a následoval incident v kanceláři jedné mezinárodní organizace. Většina organizací, která v Kandaháru operuje stáhla své lidi zpět do Kábulu a tak je pro nás cest na jih uzavřena.

Vracíme se tedy zpět do Kábulu a pro tyto dva nemocnice připravujeme zásilku, kterou na místo dopravíme naši afghánské partneri. Po cestování afghánským venkovem nás překvapí předělný Kábul plný života. Jsme opět na území, kde mají mandát mezinárodní síly, což vytváří jakousi iluzi bezpečí. Avšak k tomu aby nešlo jen o pouhou iluzi je zapotřebí ještě mnoho času. Afghánský venkov si dále žije po svém a na vesnicích se stále najde více dětí, které umí zacházet s autematek než těch, které umí číst a psát.

TURECKO, země na pomezí dvou světů

Emil SOULEIMANOV

Převážná část území Turecké republiky se nachází na poloostrově Malá Asie omyvaném ze tří světových stran vodami Černého, Egejského a Středozemního moře.

Na východě je Turecko vklíněno do kavkazské šíje a hraničí s Íránem. Evropskou část Turecka tvoří území jihovýchodní Thrákie, od „kontinentálního“ Turecka ho odděluje strategicky důležité úžiny Bospor a Dardanely a Mramorné moře.

V roce 2001 mělo Turecko na 70 milionů obyvatel, čímž se v počtu obyvatel zařadilo do čela středovýchodních i východoevropských zemí, zanechávajíce za sebou kolosy jako Írán, Egypt a Ukrajinu.

Podle oficiálních údajů tvořili Turci v roce 1996 více než 86% obyvatel republiky, následovaní Kurdy a Arabi. V zemi je řada početných komunit z balkánských států, zejména bosenských muslimů a Albánců, také potomci vystěhovalců ze severního Kavkazu z 19. století a křesťmí Tatarů. Na druhé straně zase žije asi 2,5 milionu Turků v Německu, početně menší Turci jsou i v Nizozemí, Francii, Velké Británii, Dánsku atd. V roce 1996 tvořili v Turecku průměrný roční přírůstek 2,2%, podíl městského obyvatelstva je téměř 69%, v zemědělství pracovalo cca 24,5% ekonomicky činných obyvatel.

Potomci Seldžucké a Osmanské říše

Turecko je považováno za dědice Seldžucké říše z 11. století i později založeného Osmanského sultanátu. Turci spolu s Azebyjci, Uzbeky, Tatarsy, Kazachy, Turkmeny, Kyrgyzy a dalšími patřili k turkické skupině tzv. altajských národů. Předci dnešních Turků se totiž odstěhovali z oblasti jižního Uralu. Altaje i severokaspické stepy do Malé Asie převážně v 10. - 12. století. Mezi jejich předky patřily bojovné turkické kmeny Oguzů, Pečenegů, Kypčáků a Čazarů. Turecký stát dosáhl rozkvětu za vlády osmanského sultána Sulejmana I. Nádherného v 16. století i jeho následovníků, kterým se v úspěšných válečných taženích podařilo podmanit si rozsáhlé území rozprostírající se od jižního Slovenska a vrat Vidně na severozápadě, Dněstru a Záporoží na severu, Kaspického moře na východě, hranic marockého království na západě až po Etiopii a Jemen na jihu.

V důsledku stálosti se prohlubujícího sociálního ekonomického zaostávání, ale i neschopnosti země zapojit se do technologické revoluce utrpěl sultanát od poloviny 18. století řadu významných vojenských porážek. Ke konci 18. století stálosti se aktivizují národně osvobozenecké hnutí balkánských národů, od konce 19. a počátku 20. století také povědomí Arabů a Arménů. Po řadě převážně neúspěšných balkánských válek a po prohře Itálie v libyjské válce, k nimž došlo v předvečer první světové války, vstoupila do ni citelně zmenšená Osmanská říše na straně Ustředních mocností. Následkem toho přišla o zbylá území na Balkáně a na Blízkém východě (ve prospěch Řecka, Bulharska, nově vytvořeného Království Srbsko, Chorvatů a Slovenců, v roce 1918 vzniklé Albánie). V roce 1918 obsazují spojenecké armády hlavní město Istanbul, sultán se fakticky ocitá v jejich zajetí a říše se hroutí. Světovými ujednáními podepsanými v roce 1920 se sultán zřiká čtyř pětinu území Osmanského státu ve prospěch Řecka, Arménie, Hidžánu, souhlasí také s vytvořením Kurdistanu, Sýrie, Libanonu, Palestiny a Iráku se stávají mandátními územími Francie a Velké Británie.

V roce 1919 propukla řecko-turecká válka, která končí roku 1922 vítězstvím Turecka. Řeči, ač hojně podporovaní Dohodou, kapitulují u Izmiru (Smyrny) a zřikají se nároků na egejské pobřeží Anatólie. Se zbytky řecké armády ze země přejahí i představitelé početné řecké komunity ze západní Anatólie a Pontu, vzápětí jsou zase nuceny opustit Řecko desetitisíce Turků. Talentovanému vojévduce a státníkovi Mustafaovi Kemal-pašovi (později nazvanému Atatürk - otec Turku) se daří za anarchie v zemi zachránit zbytek území, která před nedávnem spadala pod moslemské koruny, ovšem na úkor Kurdů, Řeků, Arménů a Gruzinů. Po odstoupení od smlouvy ze Sévres následuje v roce 1923 dohoda Lausannská, která definitivně vymezila dodnes platné hranice Turecka

Atatürkova Turecká republika

V roce 1923 je vyhlášena Turecká republika. Cílem Atatürka se stává vytvoření světského proevropského státu, prostého "náboženského" zástalosti i vlivu feudální aristokracie. Oddělením - ač bolestivým - církve od státu se redukuje úloha islámských kleriků v turecké společnosti. Atatürk uskutečnil kontroverzní reformy ve všech oblastech společenského života. Jejich razance mnohdy narazila na nespokojenost duchovních, osmanské aristokracie, byrokratu a velkostatkářů, ale i některých složek intelektuála.

Reforma armády a státních institucí, poskytnutí volebního práva ženám, zákaz nošení turbanu, čadry a fesky, zrušení osmanské titulatury, důsledné ekonomické reformy, deklarace nové ústavy, jejímž základem posloužily právní principy zakotvené v legislativě Švýcarska i Francie - to vše mělo posloužit vytvoření moderní evropské moci ze zaostalého Turecka. Přestoval se turecký nacionalismus, vycházející ze základů osvíceného turkismu, proslavil náboženských rysů. V zahraniční politice se klád důraz na izolacionismus a soběstačnost, které se projevovaly jak zřeknutím se reванsismu ve vztazích k bývalým koloniím, tak principem etatismu v ekonomické politice.

Podle převládání mnoha politologů, tureckých i zahraničních, přijetí Atatürkovy ideologie umožnilo Turecku předjet miliónové ztráty na životech (možná i ztrátě samotné suverenity), k nimž by zřejmě došlo, kdyby se turecké vedení ve snaze „znovu vřít“ ztracená území rozhodlo vstoupit do druhé světové války po boku Německa a jeho spojenců.

Turecko - významný aktér studené války

Po roce 1945 vyvíjel Stalin na Ankaru nesmírný tlak ve snaze dosáhnout toho, aby se Turecko zřeklo území historické západní Arménie ve prospěch Sovětského svazu a souhlasilo de facto s umístěním sovětských vojenských základen v oblasti tureckých Úzin. Moskva podporovala turecké komunisty, panovali proto obavy, že by se situace v zemi mohla začít vyvíjet podle řeckého scénáře, kde od poloviny čtyřicetých let probíhala krvavá občanská válka mezi proamerickými, či spíše protibolsheviky přívrženci monarchie a prosovětskými komunisty. V období rostoucího americko-sovětského antagonismu, který nakonec vyústil ve studenovělečné uspořádání, Turecko získává v rámci Marshallova plánu od USA značnou finanční pomoc. V roce 1952 se jako dodnes jediná muslimská a východoevropská/středovýchodní země stává členem NATO. V průběhu studené války tak Turecko plnilo úlohu důležitého předstupu základny NATO podél jihozápadních hranic SSSR.

Roku 1955 byl uzavřen Bagdádský pakt, který spolu s Íránem, Íránem, Pákistánem a Velkou Británií vynesl Turecko do čela protisovětského obranného pásma, jehož cílem mimo jiné bylo oddělovat prosovětský (Násirův) Egypt od sovětského impéria. Protože Bagdádský pakt posléze zanikl v důsledku vojenského puče v Íráku, kde jeho organizátoři svrhli proamerickou iráckou monarchii a moci se postupně chopili arabští „sociálně-nacionalisté“ ze strany BAAS, Turecko se stalo klíčovým společníkem Washingtonu na Středním východě. Mělo dva úkoly: zadržovat sovětskou expanzi do strategicky důležité oblasti Perského zálivu a být „světovým“ protivahou radikálnímu islamismu (zejména po iránské revoluci roku 1979) a arabskému nacionalismu. Tato situace trvala až do rozpadu SSSR v roce 1991.

Se zánikem SSSR, koncem bipolarity a znovuoživením tradiční euroasijské plurality se význam geopolitického postavení Turecka ještě upevnil. Díky své unikátní zeměpisné poloze spadá totiž Turecko do čtyř důležitých regionů a tvoří mezi nimi přirozený most - je středomořskou, balkánskou, černomořskou i kavkazskou zemí.

Sekulární Turecko

a jeho arabští sousedé a Írán

Turecko má tradičně napjaté vztahy se Sýrií a Íránem, tedy se státy sousedícími s jižní hranicí (v jistém ohledu vyjná Írák). I když arabsko-turecká animozita existovala do jisté míry už před vznikem panarabismu koncem 19. století, ke skutečnému výbuchu protitureckých nálad v arabských společnostech došlo teprve počátkem 20. století. Tehdy se začala stále zřetelněji projevovat vidina mocenského zániku Osmanské říše, a tedy i reálná možnost arabských zemí získat nezávislost na Istanbulu. Důležitou roli také sehrálo rozdílné pojetí nacionalismu u Arabů a Turků. Vždy zejména nábožensky orientovaná doktrína panarabismu pohlížela s nostalgii na „zlátá léta“ arabských chalífátů před příchodem Turků do regionu a považovala takřka přístelou tureckou nadvládu nad arabskými zeměmi za jeden z hlavních důvodů rozpadu arabské jednoty a zániku říši Mohamedových následovníků ve prospěch cizáckých přístelovalců z euroasijských stepů. Turci si zase zvolili evropský model státnosti, výrazně sekulární nacionalismus, přiblížování se Evropě, určité distancování se od středovýchodních zemí, zdurazňování povudních, turkických, tedy předislámských rysů vlastní kultury.

Mezi Tureckem a Sýrií navíc existuje spor (ačkoli Turecko jakýkoliv spor popírá) o území Hatay, které se nachází na jižním pobřeží Turecka poblíž

severozápadních hranic se Sýrií. V roce 1938, kdy byla Sýrie mandátním územím Francie, poskytl Paříž této oblasti nezávislost. Krátce nato (1939) Hatay na základě referenda, v němž se obyvatelé provincie vyslovili pro přičlenění k Turecku, obsadily turecké vojenské jednotky. Tento krok Francie byl zdůvodňován nutností zabezpečit neutralitu Turecka v propukající válce s Německem. Sýrie, která se osamostatnila v roce 1941, dodnes požaduje návrat této oblasti pod svou jurisdikci. Turecko-sýrijské vztahy pozkojuje i problém dodávek vody z řeky Eufrat, na níž Ankaru vybudovala zavlažovací systém a vodní elektrárnu, což se negativně odrazí v kvalitě i objemu vody tekoucí do Sýrie. Turci naopak Damasku vycitají fakt, že od počátku osmdesátých let podněcoval kurdský terorismus.

Vztahy s Íránem jsou také historicky velmi komplikované. Tito klasici rivalové v průběhu staletí usilovali o vliv na Středním východě, což vústilo v řadu nábožensky motivovaných (sunitsko-síitských) válek v 16. - 17. století i v pozdějších obdobích. Po vítězství islámské revoluce v Íránu v roce 1979 vstoupilo dějinně ideologické soupení mezi islámským Íránem a prozápadním a proamerickým Tureckem do nové fáze.

Strategický partner USA v regionu

Roku 1996 došlo na Středním východě k uzavření nesmírně významné turecko-iránské smlouvy o strategickém partnerství, což ještě prohloubilo antagonismus mezi Tureckem a Sýrií i radou proapalestinský orientovaných arabských zemí. Naopak se potvrdilo dodnes nejmocnějšího vojenského uskupení na Středním východě, kterému se dostává větší podpory ze strany Washingtonu. Tím byly posíleny pozice tureckého státu zejména v USA, kde je vliv židovské lobby nesmírně vysoký.

Zvláštní pozornost si zaslouží turecko-irácké vztahy. Mezi oběma státy v průběhu poměrně krátkých dějinných existencí Iráku coby suverénní země (Írák získal nezávislost na Velké Británii, jejímž mandátním územím byl od zániku Osmanské říše, fakticky od roku 1918, až do roku 1930) existovalo cosi jako přirozený soulad zájmů. Bylo to podmíněno tím, že Írák měl podobně jako Turecko problematické vztahy se svými sousedy - Sýrií a Íránem. Ankaru potřebovala mít jižně od vlastních hranic mocný Írák, s nímž nemá vyhraněné teritoriální spory, což mu mělo zajistit protihlu proti Íránu a Sýrii.

Turecko-irácké vztahy se ale zhoršily po rozhodnutí tehdejšího tureckého prezidenta Turguta Özala poskytnout spojeneckým armádám náležitou vojenskou a technickou pomoc za operace Posuní bouře (1990 - 1991). Neméně důležité zřejmě bude zajištění přízně Ankaru pro plánované vojenské operace proti Bagdádu - je totiž evidentní, že jakákoliv vojenská operace na iráckém území není bez spolupráce s Ankarou technicky proveditelná. Význam Turecka pro americké zájmy na Středním východě bude v dohledné době nesporně stále zásadní.

Turecko jako jeden z hráčů v kaspickém regionu

Kavkaz je klíčem ke Kaspickému moři a k oblasti Střední Asie. Vznikem tří nových nezávislých států - Azebyjdžánu, Kazachstánu a Turkmenistánu - se kaspický region, kde je podle odhadů ropa a plyn v hodnotě 2 - 4 triliony amerických dolarů, otevřel světu. USA a státy západní Evropy, zainteresované na diverzifikaci světových zásob strategických zdrojů, se soustředily na získání vlivu v kavkazsko-středoaasijském regionu. To se samozřejmě nezamulovalo Turecku, která pokládá oblast kaspické pánve za zónu svých zájmů a s nelibostí nese veskeré snahy západních mocností zpochybnit její vylučné postavení v tzv. blízkém zahraničí. Turecko už tradičně pokládá oblast Kavkazu a Střední Asie za prioritní. Je to podmíněno jak etnickou (turkickou) a náboženskou blízkostí Azebyjdžánu a středoaasijských států (s výjimkou iránsko-ho Tádžikistánu), tak i snahou Ankaru připojit se k řadě obřích energetických projektů, jejichž cílem je znovuoživit Hedvábnoú cestu propojením Číny s Evropou rozvinutými magistrálami a umožnit import kaspických surovin na evropské trhy. Také není tajemstvím, že Washington i Londýn sledují v kaspickém regionu i další neméně důležité cíle. Je jim snaha redukovat vliv Moskvy v této důležité oblasti, což by mělo podle názoru řady předních amerických geopolitiků (například Brzezinského) zabránit případné expanzi Ruska. Američané proto už od poloviny devadesátých let prosazují tranzit kaspické ropy jižním směrem do tureckých terminálů na Středozemním moři.

Čím by obešli ruské území a vyloučili mocenský monopol Moskvy v kaspickém regionu, Turecko má v tomto ohledu plnit úlohu jakéhosi mostu, propádného sekulárního státu, který by měl být vzorem pro muslimské státy bývalého SSSR (v první řadě na úkor fundamentalistického Íránu), ale i napomáhat průniku západu do této oblasti. Je pravda, že se americké a turecké zájmy v oblasti Kavkazu a Střední Asie v převážné míře shodují. Mnohé ale bude záviset na tom, jakou strategickou koncepci ve vztahu ke kaspickému regionu Washington zvolí. Bude-li považovat Kaspik za oblast svých prioritních zájmů, kde je zapotřebí důslednější a aktivnější angažmá - jak z geostrategického, tak ekonomického hlediska - bude to znamenat politiku směřující k vytlačení Ruska z kavkazských i středoaasijských států. V tom případě bude těsná spolupráce USA i NATO s Tureckem nezbytností. Naopak dojdou-li Spojené státy k závěru, že po 11. září je mnohem výhodnější spolupracovat s Ruskem ve věci celosvětového boje proti terorismu, tedy výměnou „ponechat“ kaspický region Rusku, bude Turecko muset s realizací svých dalekosáhlých záměrů počkat. Zatím ale platí to, že pro tranzit kaspické ropy je zvolena právě turecká cesta předpokládající vývoz azebyjdžánských surovin přes Gruzii do tureckého ropného terminálu Ceyhan. Poblíž gruzinské metropole Thbilisi se navíc buduje vojenská letecká základna Turecka.

ČEČENCI PŘED STO LETY

Skupina východních horalů je ještě pestřejší než jsme právě na západě byli seznači. K druhému pořadí počítají se Čečenci, Udini a horalé Dagestánu. Čečenci jsou usedlí východně od Vladikavkazu u podnoží hory Bardala až k řece Sunze a po obou stranách Arguně. Od roku 1840 lze pozorovat, že ztrácejí značné půdu v rovině a na východě se

Emanuel Fait

michají s Kumyky. Na jihu pak stýkají se s Chevsury. Nepatrný úlomek přestěhoval se na jih hlavního hřebenu horského do údolí Alazani, kde přijali většinou křesťanství. Roku 1886 napočteno Čečenců 199.131.

Východní horalé

Skupina východních horalů je ještě pestřejší než jsme právě na západě byli seznači. K druhému pořadí počítají se Čečenci, Udini a horalé Dagestánu. Čečenci jsou usedlí východně od Vladikavkazu u podnoží hory Bardala až k řece Sunze a po obou stranách Arguně. Od roku 1840 lze pozorovat, že ztrácejí značné půdu v rovině a na východě se michají s Kumyky. Na jihu pak stýkají se s Chevsury. Nepatrný úlomek přestěhoval se na jih hlavní-

ho hřebenu horského do údolí Alazani, kde přijali většinou křesťanství. Roku 1886 napočteno Čečenců 199.131. Území, které zaujato národem čečenským nemá jednotného názvu: vlastní Čečenu rozumí se pouze pahorkatína mezi Sunzou a Černými horami, druhdy zdobili i chránili i sídla tato neproniknutelné lesní houštiny, nyní však byly tyto usetřeny pouze ve vyšších polohách. Mnoho kmenů pokáceli ruští vojínové, aby si proklesli cestu k zásoknými nepřátelům a po boji domorodci sami také vymýtli linie značné prostory hlubokého lesa, aby rozmožili živnou ornici. Lid sám se zove Nachči neb Nachčoi, což se odvozuje od slova nach tj. národ. Všeobecně užíváme jméno dáno mu od velkého aulu na řece Arguni Čacán neb Čecen, tato dělina však už zanikla. Obecně rozdělují se na obyvatel hor a nížin: ale vyskytují se i jiné názvy, jež se vztahují toliko k menším okresům. Na vrchovině Arguni sídlí Kistové, u Sunze a jiných

říček vzdělávají pole a pasou stáda Ingušové neb Galasévi, na nížině mají svá obydlí Nazranové. Všichni mluví stejným jazykem arci s odchylkami podřízeného významu. Vědecky snažili se prozkoumat řeč P. K. Usar, již několikrát připomenutý jazykozpytec A. Schiffler, jež vydal Tschetschensische Studien roku 1866, poslední dobou vyšly tiskem též malé sbírky čečenských přísloví a pověstí.

Pravěk Čečenci zůstane navždy zahalen mlhou tajemnosti; národní podání bylo zaměněno pod vlivem islámu, takže nyní těžko vlastní podstatu jejich rozstříti, neboť mullové pečovali, aby je přizpůsobili Koránu. Mezi jiným vyběhlo, že prý protec národa Turpal pocházel z Arabie; jediná věda, která by do tohoto labyrintu trochu světelných paprsků mohla vrhnouti, jest jazykozpyt, arci tento nalézá se dosud v plenkách. Ani u Čečenců křesťanská věrouka nebyla úplně neznáma a některak nemůžeme býti překvapeni, shledáme-li hlavní město Arguni a Tereken zbytky chrámových staveb. Na podobné zříceníně v úžlabí říky Assi zachoval se zčásti gruzinský nápis, což nás vede na stopu, odkud věrozvěstové do kraje přicházeli. Vpravdě horalé čečenská nemohou býti prohlasováni za rozhodně mohamedány, mnohá pověry i obřady prozrazují původ pohanský, na díle i křesťanský. Islám vstoupil do dějin čečenských teprve počátkem minulého století, ale získal tu velmi blízký okolí; později zvláště Samil náležal u nich věrného příjetele i obětavé podpory. Ještě roku 1877 byl podnícen mezi lehkovými národem plané odboje ku prospěchu Turků, ovšem oběti přinesené pro vše vřiny, nemely žádnouho výsledku. Podstatný rozdíl mezi Čečenci a národy západního Kavkazu spočívá ve společenských poměrech, u nich se nejevil nikdy nijaký kastovníký duch, všichni byli Ullza, totiž svobodníci. Ovšem tomu nebylo nikterak na závidu, že váleční zajatci snášeli u nich jeho otroctví a že s tímto ubožákem provozovali čilý obchod do přístavů černomořských, jmenovitě do Anapi. Otroci se rozdělávali na dvě skupiny, jak čili doživotně a jásir pouze dočasné. Přitom zachovali mnohé zvyky patriarchální, třeba tyto nezřídka odporovaly samému Koránu; udržela se adata (zvykové právo v islámu poz. aut.) i odpovědnost rodu za činy jednotlivce. Obvlastva čítá se na 200.000 duší.

Čečence mívá pravidelně orli nos, téžáký pohled, jest dobře rostlý, hrký a všude projevuje patriční sebeuctiv; přitom jest hbitý, obratný a někdy obětavý, zvláště, jedná-li se o náboženství. Při sátačích dáva ženich vyvolené kálm (láskatka dávána manželce při vstupu do manželství, dodnes se udržel v některých kavkazských a středoasijských komunitách, poz.

Emanuel FAIT (1854-1929) byl českým etnografem, geografem a přírodovědcem. Cestoval především po Kavkaze a Střední Asii, odkud vydal další ze svých půvabných cestopisů - Národové středoasijské. V dnešním čísle přinášíme ukázkou z jeho knihy poznatků o Čečencích, které nashbíral na Kavkaze na konci 19. století.

aut.), aby jí zabezpečil před nedostatkem. Ovšem cena jest přiměřená okolnostem místního života, nejméně se platívá 28 rublů, avšak částka nepřesahuje 250 rublů.

Odepřelí nevěsta uchazeči, není vyloučena možnost, že dívka bývá ukradena, ale pravidelně násilí vyrovnává se mírnou cestou, že rodiče dívky k snátku svolí. Ano přilházi se, že mladík vyvolenou svou unese, aby ukázal svoji statečnost, ačkoliv v rovině není proti zasoubení odporu¹⁷

Zvláštní jest u Čečenců způsob pohřbu. Umírajícího dle možnosti navštíví je mulla za velkého nářku a pláče ženstín, jakmile však nemocný vypustí ducha, musí přítomné umlknouti a opustiti světelnici. Zesnulého pohřbívají téhož dne, tělo položí na pravý bok, a to hlavou k západu. Jakmile prst byla nasypána, mulla pošle některého ze svých učedníků (mutaalim), jež na hrobě předčítá z Koránu úryvky po tři dni a tři noci. V jiných obcích mutaalim vykonává svůj úkol v domě smutku.

¹⁷ Vímě, že únos nevěsty druhdy byl zvykem též u latinských kmenů (Ungarů, Sabinců), oběvi zakládá se na kmenových a rodových protívah.

Fait, Emanuel: Kavkaz. Jeho přírodní krásy, poměry národohospodářské, národopis a mistopis. V Praze, Nakladem Matice české, 1894, str. 128-130.

ČELJABINSKÝ INCIDENT

Před 85 lety se českoslovenští legionáři pokusili svrhnout bolševickou vládu v Rusku.

Stát, za který bojovali, neexistoval. Cesta na francouzskou frontu pro ně vedla přes Sibir. Ztraceni na území dvakrát větším než Evropa

Jan Biggles HANZLÍK stali se legionáři poslední naději stamilionové

ho národa. Český živel tak mohl zcela výjimečně zasahovat do dějin světa. Všechno začalo na nádraží v Čeljabinsku.

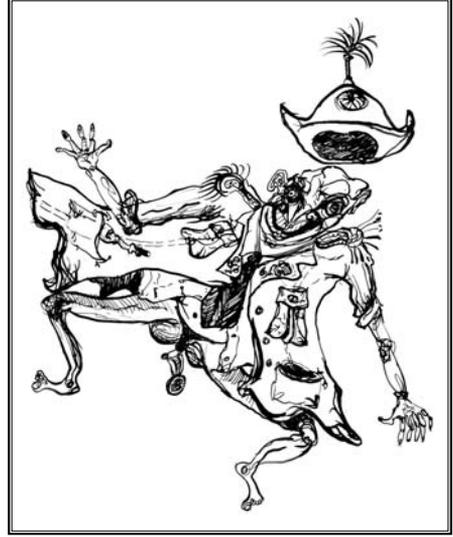
Konflikt visel ve vzduchu už několik týdnů. Bolševici zdržovali přesun legionářských vlaků na úkor protisměrného pohybu transportů německých, rakouských a maďarských zajatců vracejících se do Evropy a na západní frontu. V půli května pohyb legií ustal úplně a padesátitisícový armádní sbor zůstal roztažený na tisíc kilometrů dlouhé trati mezi Penzou a Vladivostokem. Když 14. května 1918 sledovali vojíci 3. a 6. pluku legií

kteřý bude dopaden se zbrani... budíž na místě zastřelen... ani jeden vagon Čechoslováci nesmí se pohybovat na východ." To už se incidenty šířily po celé magistrále a legionáři bez větších potíží porážejí bolševické oddíly v Marjanovce, Irkutsku, Zlatoustu, dobývají Novonikolajevsk...

bolševiků. Když na štábu sovětské pozice zazvonil telefon, zvedne ho poručík Petřík, Samarský sovět se nechává ptát: „Jak se vede, soudruhů komisaři?“ „Dobře“ odpovídá Petřík, „u telefonem československý důstojník.“

DOPIS ČESKÉHO LEGIONÁŘE ZE SIBIRE.
True translation filed with the postmaster at New York on August 7, 1919 as required by the act of Oct. 6, 1917. (No. 2.)
Jeden z našich soudruhů obdržel minulý týden od svého přítele z československé armády na Sibiři dopis, který je zajímavou ukázkou, jak se v poslední době mezi našimi legionáři, dílci došed v Rusku, smýšlí. V dopise se mimo jiné osobní záležitosti píše Sibir, stanice Jurty, 31./5. 1919.
Milý švákve, sestry a bratře!
Přijímáte srdečný pozdrav a prosbu: buďte tak laskaví a napište mi pár řádek a pak rodičům do viasit. Ptal jsem jim též několik dopisů, tak nevím, jestli co obdrželi. Já jsem od nich dostal poslední dopis v říjnu 1917, od té doby nic. Ovšem jest Vím asi 8 mše, v bojích (od 28./3. 1918). Na jedné straně jsme přesvědčeni, že jsme našim bojem zle pomohli našemu národu k uznání samostatnosti Československého státu, na druhé ale chtěli jsme také pomoci ruské demokracii. Dnes ale opravdu nevím, jestli jsme jí pomohli, aspoň vidím, kterou jsme tu původně podporovali (vládu ústavodárného

na nádraží v Čeljabinsku projíždějící konvoj zajatců, vylétl z vagonu kus železa a jedmoho z nich těžce zranil. Legionáři vlak okamžitě zastavili a v bouřlivé atmosféře domnělého viníka zlynovali. Sověti reagovali 17. 5. zatčením strážce, která „samosoud“ dopustila. Legionáři vedení plukovníkem Vojevčovským tentýž večer obsadili město a svoje „bratry“ osvobodili. Poté se stáhli zpátky do svých četlonu. Válečný stav se sovětskou moci byl na světě.
Legionáři vnímali bolševiky v prvé řadě jako uzurpatory, kteří jim uzavření míru s Německem a Rakousko-Uherskem znemožnili bojovat proti Habsburkům za samostatný stát. Ve chvíli, kdy došlo k prvnímu konfliktu, je nikdo nemusel pobízet, aby situaci podél transsibiřské magistrály vzali do svých rukou. Dohodli se na tom 18. 5. na sjezdu v Čeljabinsku. O týden později rozestřel tvůrce rudé armády první telegram, v němž čtenec: „Všechny sověty na železniční linii jsou povinny... odzbrojit Čechoslováky. Každý Čechoslovák,

V obtížné situaci se ocitli legionáři penzské skupiny izolovaní za Volhou a Uralem stovky kilometrů od svých spolubojovníků. V bezvýchodné situaci využili moment překvapení a po těžkých bojích dobyli Penzu.
Odtud nabrali směr k centru sovětské moci v Povolží-k Samare. V cestě stála jen silně opevněná stanice Lipjagy, kterou po nemilosrdné řezi dobyla 1600 legionářů poručíka Čeka. V zádech jim zůstaly dva tisíce mrtvých

bolševiků. Když na štábu sovětské pozice zazvonil telefon, zvedne ho poručík Petřík, Samarský sovět se nechává ptát: „Jak se vede, soudruhů komisaři?“ „Dobře“ odpovídá Petřík, „u telefonem československý důstojník.“

Dobytím Samary 8. 6. ovládli legie Sibir. Na jimi kontrolovaném území se záhy ustavila protibolševická vláda. Československé jednotky byly jedinou bojeschopnou silou, která se bolševikům mohla postavit. Politický význam legionářů pochopili nejrychleji Francouzi, kteří 29. 6. za odměnu uznávají Československou národní radu v Paříži jako prozatímní vládu budoucího Československa. V následujících týdnech je následují Britové a Američané. Vystoupení legionářů bylo pro vznik samostatného státu klíčovou událostí. 31. 8. se vojíci československých legií spojili v jediný proud. Ovládají trat od Volhy po Pacifik. Jediné nesourodost ruské opozice a neochota západních států podílet se aktivněji na ozbrojené intervenci vedly k neúspěchu protibolševického vystoupení. 50 000 československých vojáků nemohlo při nejlepším vůli udržet území velké jako dva Evropy. Čechoslováci na sklonku roku 1919 definitivně opouštějí své pozice a stahují se k Vladivostoku. Bolševikům už nikdo a nic nebrání v dobytí Sibíře. Poslední legionáři opustili Vladivostok až v listopadu 1920, více než dva roky po vzniku státu, za který bojovali.

shromáždění) a pro něj bylo prolito tolik české krve, tu vyhnala klíčka lidí, kteří nestojí v žádné politické straně a moc klíči do světa, že oni chci napřed spojit Rusko v jeden celek a moc teprve prý vládu předají sněmu; (s toho všeho jsme byli ovšem moc potěšeni.) Zkrátka řečeno, od kapitulace Německa a převratu zde na Sibiři až se nám, že by jsme vlastně měli býti někde jinde. Pobyt zde se stává čím dál tím trpěliv. Ruský lid neporozumel nám a situaci opanovali jiní. Celkem, čím dále, tím více nepřátel kolem sebe; možná, že si řeknete, proč tedy jme zde? Je, to já vlastně nevím sám; dříve se říká, že je prý je to v zájmu naší vlády, já ale myslím, že spíše je to v zájmu jiných, a že vláda naše asi ještě neví, jak nás odtud dostat. Zastínáme lidem, že jsou zde a že se stáží těm na shledanou; kdy to ale bude, to řet ví, ostatně jsem zůstal takovým, jak jsem býval a mým prvním přáním jest, uvidět rodiče. Podíval bych se též rád na Váa, jen kdyby to bylo možné. Ale když ví, jestli se přece ještě jednou neschedíme. Až jak to bude v tom českém státě upadat. Na zdar a na shledanou!

Váš J. V.

RUSKO-JAZYČNÉ OBYVATELSTVA NA ÚZEMÍ UKRAJINY - Marie KOLÍSKOVÁ, dokončení z čísla 3

Jazyková a kulturní blízkost Rusů a Ukrajinců v podmínkách společného státu Ruska a později SSSR vedla k lehké rusifikaci Ukrajinců, která byla zejména ve 20. století jazykové a kulturně prohloubena. Základní příčinou tohoto procesu byla demografická, kulturní a politická dominance Rusů v historii Ruska a SSSR. Změna ukrajinské identity na ruskou se nejčastěji prováděla u dětí z rusko-ukrajinské rodiny. V roce 1959 93,4% Ukrajinců považovalo ukrajinštinu za svůj rodný jazyk, zatímco v roce 1979 to bylo jen 89,1%. Po vzniku nezávislé Ukrajiny byl nastolen opačný proces - proces ukrajinizace Rusů. Lze však říci, že nebyl tak významný jako proces rusifikace a měl spíše lokální charakter. Podle statistických údajů z roku 1989 ukrajinský jazyk považovalo za rodný 64,7% obyvatelstva, 32,8% považovalo za rodný jazyk ruštinu z nich pak 4,5 milionů bylo etnických Ukrajinců. K tomu je třeba zohlednit, že 22 milionů (z celkové počtu 52 milionů) Ukrajinců hovořilo rusky zcela plynule. Z těchto údajů pak v konečném součtu vyplývá, že rusky hovořilo minimálně 50% obyvatel Ukrajiny. I výše uvedená čísla poukazující na rozšíření ruského jazyka nemění nic na tom, že etnopoliticky a právní status Rusů, ruského jazyka a kultury se výrazně změnil v srovnání s postavením v SSSR. Ruskojazyčné obyvatelstvo, ac je to etnická většina, má postavení menší a ruský jazyk nemá žádný oficiální status. Výzkumy prokazují, že většina rusko-jazyčného obyvatelstva není s tímto stavem spokojena, avšak lze pozorovat určitou smířenosť s tím, že bez znalosti ukrajinštiny se neobejdou. V tomto

obledu je zajímavé, že poměrně velké množství Ukrajinců považuje znalost ruského jazyka za důležitou. O přizpůsobivosti obyvatelstva svědčí i to, že po několika letech vysílání oblíbených amerických telenovél v ruském jazyce vedení státní televize rozhodlo, že budou dále vysílány pouze v ukrajinštině. Po počáteční vlně protestů si diváci zvykli a v současné době ukrajinštinu přijímají zcela normálně. Nehledě na jazykové, finanční a identifikační problémy lze říci, že ruskojazyčné obyvatelstvo hledá své místo ve změně sociálně-politickém prostředí Ukrajiny. Většina z nich podporuje nezávislost Ukrajiny, což prokázalo srpnové referendum v roce 1991. Rovněž sociologické průzkumy vypovídají o tom, že je poměrně malé procento těch, kteří by chtěli emigrovat. V Donbase je 3% potenciálních emigrantů. O něco více jich je v jižních regionech (5%). Nejvyšší procento (11%) je v Kyjevě a západních regionech. Nezávažnějšími důvody pro migraci je sociálně-ekonomická situace, růst cen, nebezpečí nezaměstnanosti. Za druhotné příčiny migrace jsou považovány důvody typu: zhoršení národnostních vztahů v Ukrajině, přijetí zákonů diskriminujících práva Rusů, rozpad SSSR a založení nových nezávislých států, útoky na důstojnost Rusů apod. K důvodům které naopak odůvodňují setrvání rusko-jazyčného obyvatelstva na území Ukrajiny patří v první řadě rodinné svazky, výše zmíněný problém s bydlením, chybějící peníze na přestěhování. Za velmi významný je považován faktor regionální, který území Ukrajiny v podstatě rozděluje na dvě lokální kultury a dva vyhraně-

né politické póly. Těmi jsou ukrajinský západ s centry Lvov a Ternopol a ruský východ a jih s významnými centry: Dněpropetrovsk, Donbas, Charkov, Oděsa a přirozeně Krym. Mezi západem a východem leží centry tzv. „přechodka“ - hlavní město Kyjev.

Toto rozdělení je výrazné nejen používáním různých jazyků (západ hovoří ukrajinsky a východ rusky), ale různou vírou a v neposlední řadě i politickou orientací. Zatímco západ podporuje prozápadní zahra-

niční politiku (integrace do západoevropských struktur) a v parlamentních volbách pravidelně hlasuje pro národně-demokratické strany (RUCH), na východě se voliči orientují převážně na Moskvu a volí Komunistickou stranu. V současné době existují v ukrajinském pravoslavní tři církve, které se navzájem neuznávají. Největší je církev moskevského patriarchátu, jejímž představeným je metropolita kyjevský a celé Ukrajiny Volodymyr. Druhou je co do počtu členů ukrajinská pravoslavná církev ky-

jevského patriarchátu, jejíž hlavou je patriarcha kyjevský a celé Ukrajiny Filaret. Nejmenší společností je ukrajinská autokefální pravoslavná církev, jejímž představeným je patriarcha Krymu a v oblasti církevní se výrazně projevuje rozdělení Ukrajiny, neboť církev, která zůstala spojena s moskevským patriarchátem, převážně téměř ve všech oblastech Ukrajiny s výjimkou západní části země (oblasti lvovská, ternopolská a ivano-frankovská). V těchto oblastech

žilo na Krymu jen 25 % Tatarů, ovšem i ti byli po válce deportováni do střední Asie pro údajnou spolupráci s hitlerovským Německem. V roce 1945 se statut Krymské autonomní socialistické republiky (ustanovený 18.10. 1921) změnil na statut Krymské oblasti, která byla součástí RSFSR. Poslední změnou bylo předání Krymu v roce 1954 N. S. Chruščovem Ukrajině jako dárek k třístému výročí podepsání Perejaslavské dohody. Dne 20. 1. 1991 bylo provedeno celokrymské referendum za účasti 93% obyvatelstva, jenž vyjádřilo přání ustanovit Krymskou ASSR jako subjekt federace SSSR. V únoru r.1991 však ukrajinský parlament přijal zákon o ustanovení Krymské ASSR jako součásti Ukrajiny. Předcházející události nic nezmenily na faktu, že při prosincovém (r. 1991) referendu hlasovalo 54% obyvatel Krymu za nezávislost Ukrajiny.

V roce 1989 žilo na Krymu 67% Rusů a 25,8% Ukrajinců. Ve skótech se 96% výuky vedlo v ruském jazyce. Od roku 1987 se na poloostrov vraceli krymskí Tataři vysídlení za Stalina pro údajnou kolaboraci s fašistickým Německem. Dnes jich na poloostrově žije více než 300 000 a žádají o udělení ukrajinského občanství, jazykovou rovnoprávnost a alespoň samostatnost Krymu, když ne úplnou nezávislost.

Krymská autonomní republika
Na území Krymu až do poloviny 18. století existoval Krymský chanát jehož obyvateli byli krymskí Tataři. Poloostrov byl připojen k Rusku v roce 1783 v důsledku čehož se počet původního obyvatelstva podstatně snížil v důsledku emigrace do Ruska a naopak své postavení zde začala posilovat obyvatelstvo ruské a ukrajinské národnosti. Ve 20. letech tohoto století

prevládá naopak ukrajinská autokefální pravoslavná církev.

Prevládá naopak ukrajinská autokefální pravoslavná církev.

Prevládá naopak ukrajinská autokefální pravoslavná církev.

Prevládá naopak ukrajinská autokefální pravoslavná církev.

Prevládá naopak ukrajinská autokefální pravoslavná církev.

Prevládá naopak ukrajinská autokefální pravoslavná církev.

Prevládá naopak ukrajinská autokefální pravoslavná církev.

Prevládá naopak ukrajinská autokefální pravoslavná církev.

Prevládá naopak ukrajinská autokefální pravoslavná církev.

Josef Hons Velké železnice světa: Džunglí a tajgou - čtení na pokračování 4. část

Z Manisy odbočila k severu železniční trať do Somy a Bergama, starořeckého Pergamonu s hradbami, věžemi a osluněným mramorovým chrámem, a do přístavu Pandernu (Bandirma) na Marmarském moři.

Síť smyrenských železnic dobře charakterizuje zeměpisec: „Smyrenská trať vypadá se svými počkama jako chobotnice, jejíž ramena se přisávají do všech údolí a rovin.“

Tím vstihl i možná nevědomky i záměr evropských železničních podnikatelů a obchodníků: připravit celý ten kvetoucí kraj, jeho úrodní i výrobu, k evropským lodím ve smyrenském přístavu, obklopeném horami.

Třetí z tratí Malé Asie byla postavena roku 1873 ze stanice Haidar paša v carihradském předměstí Skutari na asijském břehu Bosporu podél mořského Marmarského moře do Ismidu, necelých sto kilometrů vzdáleného. A právě tato neohrobná skromná trať se stala východiskem dálkových železničních tratí jednak do Angory, Sivasu, Erzerumu a perského Teheránu, jednak přes Konyu do Bagdadu i do Damasku.

Evropsí bankéři, podnikatelé a velkoobchodníci se neohodli smířit s tímto „přístípkem“ na železniční síti asijského Turecka. Pod vlivem evropských velmocí vznikl a byl vládou schválen velkovýš plán výstavby železniční sítě v turecké Malé Asii o délce tratí 6364 kilometrů. Nejdůležitější část studie tvo-

řilo na Krymu jen 25 % Tatarů, ovšem i ti byli po válce deportováni do střední Asie pro údajnou spolupráci s hitlerovským Německem. V roce 1945 se statut Krymské autonomní socialistické republiky (ustanovený 18.10. 1921) změnil na statut Krymské oblasti, která byla součástí RSFSR. Poslední změnou bylo předání Krymu v roce 1954 N. S. Chruščovem Ukrajině jako dárek k třístému výročí podepsání Perejaslavské dohody. Dne 20. 1. 1991 bylo provedeno celokrymské referendum za účasti 93% obyvatelstva, jenž vyjádřilo přání ustanovit Krymskou ASSR jako subjekt federace SSSR. V únoru r.1991 však ukrajinský parlament přijal zákon o ustanovení Krymské ASSR jako součásti Ukrajiny. Předcházející události nic nezmenily na faktu, že při prosincovém (r. 1991) referendu hlasovalo 54% obyvatel Krymu za nezávislost Ukrajiny.

Na území Krymu až do poloviny 18. století existoval Krymský chanát jehož obyvateli byli krymskí Tataři. Poloostrov byl připojen k Rusku v roce 1783 v důsledku čehož se počet původního obyvatelstva podstatně snížil v důsledku emigrace do Ruska a naopak své postavení zde začala posilovat obyvatelstvo ruské a ukrajinské národnosti. Ve 20. letech tohoto století

Prevládá naopak ukrajinská autokefální pravoslavná církev.

Prevládá naopak ukrajinská autokefální pravoslavná církev.

Prevládá naopak ukrajinská autokefální pravoslavná církev.

Prevládá naopak ukrajinská autokefální pravoslavná církev.

Prevládá naopak ukrajinská autokefální pravoslavná církev.

Prevládá naopak ukrajinská autokefální pravoslavná církev.

Prevládá naopak ukrajinská autokefální pravoslavná církev.

Prevládá naopak ukrajinská autokefální pravoslavná církev.

Prevládá naopak ukrajinská autokefální pravoslavná církev.

Prevládá naopak ukrajinská autokefální pravoslavná církev.

Prevládá naopak ukrajinská autokefální pravoslavná církev.

Prevládá naopak ukrajinská autokefální pravoslavná církev.

Prevládá naopak ukrajinská autokefální pravoslavná církev.

Prevládá naopak ukrajinská autokefální pravoslavná církev.

Prevládá naopak ukrajinská autokefální pravoslavná církev.

Prevládá naopak ukrajinská autokefální pravoslavná církev.

Prevládá naopak ukrajinská autokefální pravoslavná církev.

Prevládá naopak ukrajinská autokefální pravoslavná církev.

Prevládá naopak ukrajinská autokefální pravoslavná církev.

Prevládá naopak ukrajinská autokefální pravoslavná církev.

Prevládá naopak ukrajinská autokefální pravoslavná církev.

Prevládá naopak ukrajinská autokefální pravoslavná církev.

Prevládá naopak ukrajinská autokefální pravoslavná církev.

Prevládá naopak ukrajinská autokefální pravoslavná církev.

Prevládá naopak ukrajinská autokefální pravoslavná církev.

Prevládá naopak ukrajinská autokefální pravoslavná církev.

Prevládá naopak ukrajinská autokefální pravoslavná církev.

Prevládá naopak ukrajinská autokefální pravoslavná církev.

Prevládá naopak ukrajinská autokefální pravoslavná církev.

Prevládá naopak ukrajinská autokefální pravoslavná církev.

Prevládá naopak ukrajinská autokefální pravoslavná církev.

Prevládá naopak ukrajinská autokefální pravoslavná církev.

Prevládá naopak ukrajinská autokefální pravoslavná církev.

Prevládá naopak ukrajinská autokefální pravoslavná církev.

Prevládá naopak ukrajinská autokefální pravoslavná církev.

Prevládá naopak ukrajinská autokefální pravoslavná církev.

Jednokolejná trať z roku 1930 z Ankaru, hlavního města Turecka, do Sivasu o pustých skalách vysočiny.

Jednokolejná trať z roku 1930 z Ankaru, hlavního města Turecka, do Sivasu o pustých skalách vysočiny.

Jednokolejná trať z roku 1930 z Ankaru, hlavního města Turecka, do Sivasu o pustých skalách vysočiny.

Jednokolejná trať z roku 1930 z Ankaru, hlavního města Turecka, do Sivasu o pustých skalách vysočiny.

Jednokolejná trať z roku 1930 z Ankaru, hlavního města Turecka, do Sivasu o pustých skalách vysočiny.

Jednokolejná trať z roku 1930 z Ankaru, hlavního města Turecka, do Sivasu o pustých skalách vysočiny.

Jednokolejná trať z roku 1930 z Ankaru, hlavního města Turecka, do Sivasu o pustých skalách vysočiny.

Ocelový příhradový most s horní mostovkou přes řeku Kisilmark na turecké trati Ankara - Kayseri - Sivas.

Ocelový příhradový most s horní mostovkou přes řeku Kisilmark na turecké trati Ankara - Kayseri - Sivas.

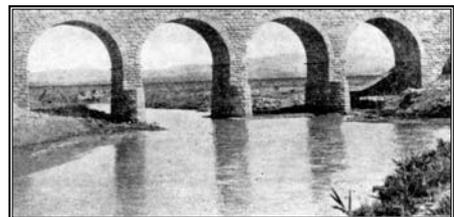
Ocelový příhradový most s horní mostovkou přes řeku Kisilmark na turecké trati Ankara - Kayseri - Sivas.

Ocelový příhradový most s horní mostovkou přes řeku Kisilmark na turecké trati Ankara - Kayseri - Sivas.

Ocelový příhradový most s horní mostovkou přes řeku Kisilmark na turecké trati Ankara - Kayseri - Sivas.

Ocelový příhradový most s horní mostovkou přes řeku Kisilmark na turecké trati Ankara - Kayseri - Sivas.

Ocelový příhradový most s horní mostovkou přes řeku Kisilmark na turecké trati Ankara - Kayseri - Sivas.

Klenutý obloukový most na turecké trati Ankara - Sivas.

Klenutý obloukový most na turecké trati Ankara - Sivas.

Klenutý obloukový most na turecké trati Ankara - Sivas.

Klenutý obloukový most na turecké trati Ankara - Sivas.

Klenutý obloukový most na turecké trati Ankara - Sivas.

Klenutý obloukový most na turecké trati Ankara - Sivas.

Klenutý obloukový most na turecké trati Ankara - Sivas.